

■ της **Ιφιγένειας Καλαντζή***04 **ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ****Αποκαλύπτοντας τη βιομηχανία εξόντωσης αμάχων**

Για το ισραηλινό ντοκιμαντέρ «NAZA», των Γιουβάλ Άμπραχαμ και Ρέιτσελ Ζορ

🕒 Οι δυο Ισραηλινοί από τους τέσσερις σκηνοθέτες του οσκαρικού ισραηλινο-παλαιστινιακού «Καμιά άλλη γη» (2024) συνεχίζουν με το νέο αποκαλυπτικό ντοκιμαντέρ «NAZA» -Βραβείο της Επιτροπής, στη Βενετία 2026- όπου μέσα από μια σειρά μυστικών συνεντεύξεων με Ισραηλινούς πληροφοριοδότες, στελέχη Μυστικών Υπηρεσιών του Ισραηλινού Στρατού, ξεσκεπάζεται η οργανωμένη μαζική εξόντωση Παλαιστινίων αμάχων στη Γάζα, αλλά και η αδράνεια της Διεθνούς Κοινότητας μπρος σε μια συνειδητή και απροκάλυπτη γενοκτονία. Ο τίτλος -ακρωνύμιο του εβραϊκού «Nezek Agani»- σηματοδοτεί τις παράπλευρες απώλειες σε ένα πλήγμα. Ο Ισραηλινός ερευνητής-δημοσιογράφος Γιουβάλ Άμπραχαμ εμφανίζεται ο ίδιος να διεξάγει τις συνομιλίες που γίνονται πάντα νύχτα, με άκρα μυστικότητα, σε διάφορες ταράτσες του Τελ Αβίβ, ενώ για να προστατευτεί η ταυτότητα όσων αποδέχτηκαν να μιλήσουν, χρησιμοποιήθηκε ψηφιακή αλλοίωση και σκοτεινίασμα στα πρόσωπα. Πρόκειται για εξολοκλήρου βρετανική παραγωγή, που γυρίστηκε σε 3 χρόνια, με την υποστήριξη της εφημερίδας Guardian, καθώς το σκηνοθετικό δίδυμο των Γιουβάλ Άμπραχαμ και Ρέιτσελ Ζορ αρνήθηκε κάθε Ισραηλινή χρηματοδότηση. Ανάμεσα στους παραγωγούς συναντάμε και τον Εβραϊκής καταγωγής Άγγλο σκηνοθέτη Τζόναθαν Γκλέιζερ (Ζώνη Ενδιαφέροντος/2023). Το ντοκιμαντέρ απαγορεύτηκε στο Ισραήλ και οι κινηματογραφιστές θεωρούνται εχθροί του ισραηλινού κράτους, δέχονται απειλές για τη ζωή και την οικογένειά τους, ρισκάροντας ακόμα και αφαίρεση ιθαγένειας.

🕒 Με αρχικές εντολές να εξοντώσουνε τη Χαμάς με κάθε τρόπο, εφαρμόστηκε εντοπισμός στόχων μέσω βάσης στρατιωτικών δεδομένων τεχνητής νοημοσύνης. Εντοπίζοντας κινητά της Χαμάς παρακολουθούσαν συνομιλίες και χαρτογραφούσαν τοποθεσίες εκατοντάδων μαχητών, αλλά και όσων είναι ολόγυρά τους. Οι στόχοι πλέον δέχονταν επίθεση στα σπίτια τους, μαζί με την οικογένειά τους και όχι στο πεδίο της μάχης. Το πράσινο φως είχε δοθεί και καθημερινά

με ένα πάτημα ενός κουμπιού γκρεμίζανε ολόκληρα σπίτια στη Γάζα, θυσιάζοντας εκατοντάδες αθώα γυναικόπαιδα, στο βωμό της αποτελεσματικής εξόντωσης της Χαμάς.

Αργότερα, με την παραδοχή ότι «η καταστροφή θεωρείται στρατηγική», υπήρξε εκδικητική ισοπέδωση, ώστε να μην υπάρχει «κάνένα σπίτι, όπου θα μπορούσαν να επιστρέψουν» οι επιζήσαντες. Σύντομα η Γάζα έγινε ο τόπος χιλιάδων δολοφονιών, με στόχους ανθρώπους που πρέπει να εξοντωθούν και χώρους που πρέπει να ανακαταληφθούν.

Αυτή η αυτοματοποιημένη θανάτωση σε μαζική κλίμακα, όπου οι παράπλευρες απώλειες υπολογίζονται ως αριθμοί και ποσοστά και όχι ως άνθρωποι με σάρκα και οστά, που ανατινάζονται, κομματιάζονται και καταπλακώνονται από τα ερείπια, αποκτήνωσε όλους τους εμπλεκόμενους, τεχνικούς και στρατιωτικούς. «Καταλήγεις να έχεις όλη τη Γάζα ως στόχο» λέει ένας, «όλα γίνονταν εξ αποστάσεως, σαν βιντεοπαιχνίδι» λέει κάποιος άλλος, θυμίζοντας τα λεγόμενα Αμερικανών στρατιωτών που βομβάρδιζαν Ιράκ και Αφγανιστάν 26 χρόνια πριν, ενώ εμβόλιμες δηλώσεις του Νετανιάχου ανακαλούν αντίστοιχες δηλώσεις του υιού Μπους, για τον «Άξονα του Κακού», επιβεβαιώνοντας τη μαρξιστική ρήση για την επανάληψη της Ιστορίας. Η λεπτομερής αφήγηση, συχνά μάλιστα σκισάροντας παράλληλα σε χαρτί το σχέδιο εξολόθρευσης των στόχων, όπου προσδιορίζουν πρόχειρα παράπλευρες απώλειες αναλογικά με αριθμό ορόφων των κτιρίων, σταδιακά καταλήγει σε άτυπη συνειδητοποίηση πρόκλησης θανάτων ευρείας κλίμακας. Οι ενοχές που εκφράζουν μόλις αρχίσει η διαδικασία της συνειδητοποίησης καταλήγει σε αναπόφευκτη σύγκριση με τους ναζί. Βλέποντας τη γενιά των παππούδων του να επιχειρεί να κατανοήσει τις αμετανόητες μαζικές δολοφονίες των ναζί, ένας νεαρός πράκτορας διερωτάται: «Ακόμα θεωρώ τους ναζί κακούς, αλλά αυτό τι μας κάνει τότε εμάς;».

🕒 Ανάμεσα στις αποκαλυπτι-

κές αυτές συνεντεύξεις-μαρτυρίες παρεμβάλλεται ασπρόμαυρο αρχαικό υλικό και νυχτερινά πλάνα του Τελ-Αβίβ. Εικόνες με τη συγκρότηση του κράτους του Ισραήλ και πλάνα από εγκαίνια του Κέντρου Τηλεπικοινωνιών το '60, αποδεικνύουν ότι το Ισραήλ ήταν ανέκαθεν κράτος-εξπέρ στις παρακολουθήσεις και στο σχεδιασμό καταστροφής κτηρίων. Ενίστε, η ροή διακόπτεται τότε από αποσπάσματα ειδησεογραφικών δελτίων με τις πολεμοχαρείς δηλώσεις του Νετανιάχου, τότε από πλάνα στους ουρανοξύστες του Τελ Αβίβ, φανερώνοντας μέσα από τα φωτισμένα παράθυρα τους Ισραηλινούς να συνεχίζουν τις ζωές τους σαν να μην συμβαίνει τίποτα, ενώ 70 χιλιόμετρα παραπέρα, στη Λωρίδα της Γάζας, η κυβέρνηση τους διαπράττει γενοκτονία. Σχόλιο για τη γενικευμένη προπαγάνδα και αποχαύνωση αποτελούν τα ειδησεογραφικά δελτία, απ' όπου ακούγεται ο τρόπος που τα ισραηλινά ΜΜΕ παρουσιάζουν τη Χαμάς ως τρομοκράτες, εντείνοντας το μίσος. Παράλληλα, με τις ανατριχιαστικές αποκαλύψεις των Ισραηλινών που μόλις έχουν παραδεχτεί ότι στόχευαν κυρίως αμάχους, τα εμβόλιμα αποσπάσματα δηλώσεων του Νετανιάχου για υποτιθέμενη αποφυγή εμπλοκής αμάχων, ηχούν σαν απροκάλυπτα ψέματα. Ωστόσο, η κρυμμένη ταυτότητα των ομιλούντων που «βλέπουν την πόλη ενώ αυτή δεν μπορεί να τους δει», βρίσκεται στον αντίποδα της άμεσης έκθεσης των στόχων τους, καθώς με τις νέες τεχνολογίες όλα εντοπίζονται και αποκαλύπτονται σε χρόνο μηδέν.

🕒 Αυτές οι εξομολογήσεις μπροστά στην κάμερα φανερώνουν την εσωτερική ψυχολογική κατάσταση των πληροφοριοδοτών, με το ντοκιμαντέρ να λειτουργεί περισσότερο ως μέθοδος εξιλέωσης, που συχνά συναντάται στα ισραηλινά ντοκιμαντέρ. Η ενοχή διερευνάται τόσο στο «Βαλς με τον Μπασίρ» (2008/Άρι Φόλμαν), καθώς και στο ντοκιμαντέρ «Ημουν κι εγώ εκεί», (2020/Εράν Παζ), όπου το υλικό του σκηνοθέτη - 20χρονου στρατιώτη τότε- της λεηλασίας σπιτιών Παλαιστινίων, από τη στρατιωτική του μονάδα, εισέρχεται στο παρόν, μια εικοσαετία μετά, όταν

κινηματογραφεί τις αντιδράσεις των πρώην συμμαχητών του, προβάλλοντάς τους τα βίντεο, ενώ τους ζωγραφίζει το πορτραίτο. Το ντοκιμαντέρ αυτό λειτουργεί ως ψυχαναλυτικό εργαλείο αποδοχής και εξιλέωσης, στα χνάρια της επώδυνης ψυχολογικής διεργασίας ανάκλησης απωθημένης μνήμης, που τελείται και στην «Πράξη του φόνου» (2012/Τζόσουα Οπενχάιμερ), όπου ο σκηνοθέτης με το πρόσχημα ότι γυρίζει ένα μιούζικαλ, προσέγγισε τους εκτελεστές του στρατιωτικού πραξικοπήματος το 1965 στην Ινδονησία και τους ζήτησε να κάνουν αναπαράσταση των πράξεών τους μπροστά στην κάμερα, καταφέροντας να τους αποσπάσει συγκαλυμμένη εξομολόγηση, κατά την οποία αφυπνίζονται και οι μηχανισμοί συνειδητοποίησής τους.

🕒 Το «NAZA» στήνει ένα καθρέφτη στην ισραηλινή κοινωνία για την απροκάλυπτη εθνοκάθαρση και γενοκτονία των Παλαιστινίων, επιχειρώντας παράλληλα να διαχειριστεί την ανομολόγητη συνενοχή ολόκληρου του ισραηλινού λαού, σ' ένα έγκλημα που συντελείται εδώ και δεκαετίες.

Το γεγονός ότι δεν χρηματοδοτήθηκε από ισραηλινά αλλά βρετανικά κεφάλαια, αφήνοντας αίσθηση ελευθερίας στους κινηματογραφιστές, δεν απέτρεψε τον περιορισμό σε ήδη γνωστές αποκαλύψεις της εφημερίδας που το υποστήριξε, τη στιγμή που οι Βρετανοί έχουν τις δικές τους αποικιοκρατικές «αμαρτίες», για το Παλαιστινιακό, ενώ συνεχίζουν να εξάγουν όπλα προς το Ισραήλ. Εκτός ότι δεν γίνεται αναφορά στην εδώ και δεκαετίες ισραηλινή κατοχή, ίσως θα πρέπει να μας προβληματίσει ότι δεν υπάρχει η πλευρά των Παλαιστινίων, κάτι που είχε επιχειρηθεί στο «Καμιά άλλη γη», για τους συστηματικούς εκτοπισμούς των Παλαιστινίων από τον ισραηλινό στρατό, που είχαν συνσκηνοθετήσει οι Άμπραχαμ και Ζορ με δυο Παλαιστίνιους κινηματογραφιστές, προσδίδοντας άλλη βαρύτητα, καθώς έδιναν χώρο τόσο στην ανάδειξη του απαρτχάιντ, όσο και στην αντίσταση των Παλαιστινίων να αφήσουν τη γη τους. Είναι γεγονός πως στα επίσημα διεθνή κινηματογραφικά

φεστιβάλ επιλέγεται η θυματοποίηση των Παλαιστινίων, και όχι απεικονίσεις της Παλαιστινιακής Αντίστασης, αφού χαρακτηρίζονται συλλήβδην ως τρομοκράτες και όχι ως αγωνιστές. Ίσως ένα τέτοιο ντοκιμαντέρ, όπως το «NAZA», να λειτουργεί περισσότερο ως αντιπολίτευση ενάντια στον Νετανιάχου, ενόψει ισραηλινών εκλογών, παρά τις προθέσεις των νεαρών σκηνοθετών, που στοχεύουν στην αφύπνιση της κοινής γνώμης ενάντια στην προπαγάνδα. Ωστόσο, παρά το γεγονός ότι οι σκηνοθέτες του «NAZA» έχουν επανειλημμένα συνταχθεί στο πλευρό των Παλαιστινίων, λίγες μέρες πριν, στην επέτειο των 3 χρόνων από την 7/10/2023, ζήτησαν να αναβληθούν όλες οι προγραμματισμένες προβολές της ταινίας για μια μέρα, «σε ένδειξη σεβασμού προς τα θύματα της τρομοκρατικής επίθεσης της Χαμάς το 2023», όπως ανακοίνωσαν, εγείροντας πολλά ερωτηματικά για τη στάση τους. Άραγε έπιασαν τόπο οι απειλές ή τελικά συντάσσονται με το σύστημα;

* Η *Ιφιγένεια Καλαντζή είναι θεωρητικός-κριτικός κινηματογράφου, ifigenia.kalantzi@gmail.com*

info

– Η Ομοσπονδία Κινηματογραφικών Λεσχών Ελλάδας και η Κινηματογραφική Λέσχη Ύδρας διοργανώνουν 10 και 11/10/2026 στην Ύδρα, αφιέρωμα στη μνήμη και στο έργο του κινηματογραφιστή Θανάση Ρεντζή, με τίτλο «Ο Κινηματογράφος της Πρωτοπορίας», για τον ένα χρόνο από την απώλειά του. Θα προβληθούν ταινίες του, ενώ περιλαμβάνονται εισηγήσεις και συζητήσεις, από φίλους, μαθητές και συνεργάτες.

– Φεστιβάλ Παλαιστινιακού Κινηματογράφου 2026 διοργανώνεται 15-31/10/2026 σε Τριανόν, ΕΜΖΤ και Στέγη Ωνάση, με προβολές μικρού και μεγάλου μήκους παλαιστινιακών ταινιών, αφιέρωμα στον Ελία Σουλεϊμάν, καθώς και συζητήσεις με τους Mohammed El-Kurd και Philippe Lazzarini. Πρόγραμμα: athenspalestinefilmfestival.org/2026/program